

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 85 0 П 041797 20 Рев
Бања Лука, 18.11.2020. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија, Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Тање Бундало, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља “Ж.ДС” д.о.о. С. П., кога заступа Р.Ј., адвокат из Д., и Д.Ж. из Г.С., кога заступа С.Ђ., адвокат из Д., ... против туженог МХ „ЕРС“ МП АД Т. ЗП "Е.Д." АД Д., РЈ Д., кога заступа В.Ђ., запослен код туженог, ради накнаде штете, вриједност спора 639,627,93 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 П 041797 19 Гж 2 од 18.3.2020. године, на сједници одржаној 18.11.2020. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјеви тужитеља за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбијају.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број 85 0 П 041797 18 П 2 од 24.6.2019. године, обавезан је тужени да тужитељима „Ж. ДС,, ДОО С.П. (даље: првотужитељ) и Д.Ж. (даље: друготужитељ), по основу накнаде штете изазване пожаром који се догодио дана 22.11.2012. године, на објекту у власништву друготужитеља изграђеног на кч. број 538 к.о. М., Д., исплати: првотужитељу, по основу куповине и узгоја матичног јата, умањеног за износ очекиване експлоатације, износ од 119.727,12 КМ, са законском затезном каматом од 22.11.2012. године до исплате и друготужитељу износ од 133.100,00 КМ, на име вриједности уништене технолошке опреме за узгој пилића и износ од 363.505,60 КМ, на име уништеног пословног објекта, са законском затезном каматом од 22.11.2012. године до исплате и да им накнади трошкове поступка у износу од 61.178,50 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 85 0 П 041797 19 Гж 2 од 18.3.2020. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава одговора на жалбу.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев и да се тужитељи обавезу да му солидарно накнаде трошкове таксе на ревизију, или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Првотужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије и да се обавезе тужени да му накнади трошкове састава ревизије у износу од 1.500,00 КМ, а друготужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије, уз накнаду трошкова састава одговра на ревизију према Адвокатској тарифи.

Ревизија није основана.

Тужитељи захтјевом у тужби траже накнаду штете, по основима и у износима назначеним у изреци првостепене пресуде.

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је друготужитељ укњижен у зк.ул. број 12 к.о. М. као власник парцеле број 538, економског дворишта и привредне зграде (по основу купопродајног уговора, број ОПУ:1956/2008 од 21.7.2008. године); да је рјешењем Одјељења за просторно уређење Општине Д. од 10.5.2005. године, одобрена употреба пословног објекта-стаје за узгој пилића, који је предмет напријед наведеног купопродајног уговора; да је рјешењем туженог број 613/2008 од 28.11.2008. године, на захтјев друготужитеља издата стална енергоенергетска сагласност за пословни простор (П.) у М., Д. (у коме је обављана дјелатност, узгој пилића); да је рјешењем Министарства унутрашњих послова ЦЈБ Добој од 6.5.2010. године, дата сагласност на мјере и нормативе заштите од пожара..., на име инвеститора Д.Ж., за изградњу (дограђеног дијела) пословног објекта на парцели број 538 к.о. М.; да према Испитном протоку о мјерењу отпора електричне изолације каблова на дограђеном дијелу постојећег пословног објекта за перадарску дјелатност (власништво друготужитеља) од 3.6.2010. године, сачињеном од стране Предузећа за грађење, производњу, пројектовање, техничка испитивања и екологију „Т.Д.“ д.о.о. Д. – измјерена вриједност отпора „задовољава“; да је рјешењем Општине П. број 03-330-84/12 од 22.8.2012. године, друготужитељу одобрено обављање пољопривредне дјелатности, као допунским занимањем; да су 22.8.2012. године друготужитељ (давалац опреме) и првотужитељ (корисник опреме), закључили уговор о уступању опреме специфициране у члану 1. уговора, у којем је вриједност исте назначена у износу од 133.100,00 ВАМ; да су друготужитељ и тужени закључили уговор број 613/2008 од 28.11.2008. године о снабдијевању напријед наведеног објекта (главног и дограђеног дијела) електричном енергијом; да је 22.11.2012. године дошло до пожара у објекту – пољопривредном газдинству „А.“ у М., Д., власништво друготужитеља и да је, према евиденцији дежурног портира туженог од 21.11.2012. године друготужитељ (око 18,30 часова) пријавио квар на трафо станици у М. 2; да наведена трафо станица нема употребну дозволу; да је у Записнику о стручном налазу сачињеном од стране Техничко еколошког завода Бања Лука од 29.11.и 23.12.2012. године наведено, да се објекат - фарма кока носиља напада са електричном енергијом преко засебне NN дистрибутивне мреже са трафо станице М. 2..., која је намијењена за дистрибутивну мрежу локалног сеоског становништва, а у вези пожара на предметном објекту су констатовани одређени недостаци, са приједлогом мјера (о чему ће бити говора у наставку ове пресуде); да је према Службеној забиљешци Министарства унутрашњих послова Републике Српске ЦЈБ Добој од 17.12.2012. године, након увиђаја (који су извршили: криминалистички техничар, криминалистички инспектор и два инспектора за експлозивне материје и послове заштите од пожара) и анализе узорка нађених остатака, степена сагоријевања на нађеним материјалима дато мишљење: да у конкретном случају постоји могућност настанка пожара у унутрашњости објекта на електроинсталацијама које су се налазиле у таванском дијелу непосредно изнад котловнице; да је вјештак З.Ш., дипл.инж.електротехнике у налазу (из јануара 2013. године) о извршеном прегледу електроинсталација након пожара (сачињеном по наредби

тужиоца Окружног тужилаштва у Добоју број Т 15 0 КТА 0011760 12 од 11.1.2013. године), навео да се пожар десио непосредно изнад улазних врата у таванском простору, изнад спуштеног стропа у котловници; да се вјештак Р.Ч., дипл.инж. електротехнике у налазу (од 15.12.2015. године) и допуни налаза (од 20.10.2017. године), изјаснио о неправилностима на далеководу који су узроковали пожар на фарми и да је готово идентичне неправилности нашао и вјештак Ђ.З., дипл.инж. електротехнике у налазу из фебруара 2019. године, који је сачињен по приједлогу туженог; да је пољопривредни вјештак Д.М. обрачунао вриједност матичног јата, у износу од 119.727,12 КМ, вјештак грађевинске струке С.М. је процијенио грађевинску вриједност предметног објекта (фарме за перадарску дјелатност), у износу од 363.505,67 КМ и да је финансијски вјештак М.Б. процијенио уништену технолошку опрему за узгој пилића, у износу од 133.100,00 КМ; и да су тужитељи тужбу у предметној правној ствари поднијели 22.10.2013. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је нашао, да тужени приликом прикључења објекта власништво друготужитеља у којем је првотужитељ обављао перадарску дјелатност (као корисника мреже) на дистрибутивну мрежу, није поступао у складу са Општим условима за испоруку и снабдијевање електричном енергијом („Службени гласник Републике Српске“, број 85/08, 7/10 и 67/12, даље: Општи услови), па је прихватајући налазе вјештака Р.Ч. и Ђ.З., чији налази су готово подударни у погледу узрока пожара у предметном објекту (а није прихватио налаз вјештака исте струке З.Ш., за што је дао разлоге), закључио да је тужени одговоран за штету причињену тужитељима због неправилности на далеководу, као опасној ствари (члан 173. и 174. Закона о облигационим односима "Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) и да тужени није доказао да штета потиче од неког другог узрока (члан 177. истог закона). Из ових разлога и налазећи да налази вјештака грађевинске струке, С.М. и пољопривредне струке Д.М. представљају ваљан основ за утврђивање висине накнаде предметне штете, усвојио је тужбени захтјев као у изреци пресуде.

Одлучујући о жалби туженог другостепени суд је прихватајући чињенична утврђења, као и правни закључак првостепеног суда, да су испуњени законом прописани услови за накнаду штете по основу објективне одговорности и да је правилно утврђена висина накнаде предметне штете, жалбу туженог одбио и првостепену пресуду потврдио.

Супротно ревизионим наводима, првостепени суд је правилно одлучио о одштетној одговорности туженог и о висини накнаде тражених видова штете.

Према одредби члана 173. ЗОО штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном дјелатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно дјелатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете. За штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне дјелатности одговара лице које се њом бави (члан 174. ЗОО).

Сагласно наведеним законским одредбама, за штету изазвану опасном ствари или дјелатности, одговорност се темељи на створеном ризику. Да би оштећени остварио право на накнаду, довољно је да докаже да је претрпио штету и да она потиче од опасне ствари или дјелатности. Закон ослобађа оштећеног дужности доказивања чињенице да је штету проузроковала опасна ствар односно дјелатност, уколико су оне материјално учествовале у догађају, те прописује претпоставку да је узрок штете настале у вези са опасном ствари или дјелатношћу сама та ствар, односно дјелатност. Према томе, уколико оштећени докаже да настала штета потиче од опасне ствари, односно дјелатности (да је у вези са опасном ствари или дјелатности), узрочност се претпоставља. Наведена претпоставка је релативна и може

се обарати супротним доказима, да је штета настала радњом трећег или оштећеног (члан 177. став 2. ЗОО). Те би радње морале бити подесне да доведу до штете и у случају да је опасна дјелатност потпуно изостала.

У конкретном случају тужитељи су доказали везу између опасне ствари односно дјелатности и проузроковане им штете, чиме се узрочна веза између штете и те ствари односно дјелатности, претпоставља.

Наиме, вјештак Ђ.З. (који је за вјештака одређен на приједлог туженог), је на основу трагова таложења, продукта сагоријевања на зидовима изнад улазних двокрилних врата, као и у близини настале пукотине између командне просторије и котловнице (у предметном објекту) нашао, да је појава зачађења више изражена, гледајући од командне собе према просторији предулаза и котловнице, на основу чега је закључио да је пожар настао у командној соби, усљед пренапона у нисконапонској мрежи. У опису узрока пожара исти вјештак је навео: да је до кратких спојева дошло на главном напојном воду, то јесте, на дистрибутивној мрежи, која се у смислу одредбе члана 4. Општих услова простире од мјеста разграничења са мрежом преноса, до прикључка електроенергетских објеката крајњих купаца на средњем и ниском напону (који објекти су према истом члану Општих услова и члану 3. ЗЕЕ: водови, уређаји, постројења и инсталације, који се налазе иза мјеста прикључења); да квар на прикључном воду (прикључење, према члану 4. Општих услова означава скуп електричних водова, опреме и мјерних уређаја којим се електроенергетски објекат крајњег купца или произвођача спаја са дистрибутивном мрежом), није настао непосредно прије избијања пожара на фарми, већ је постојао и раније, а да до дјеловања ножастих осигурача на почетку вода називне струје 80А није могло доћи, јер струја квара никада није достигала вриједност струје искључења заштитних осигурача, што према наводима поменутог вјештака значи, да (прије пожара) постављени осигурач од 80А „не задовољава“; да је вод на крају фарме био непрописно настављен, јер су употријебљене „голе“ алуминијске спојнице које су изоловане изолир траком, чиме није обезбијеђена водонепропустивост; да на нисконапонској мрежи није изведено уземљење радне нуле, а ни уградња пренапонске заштите (катодних одводника) на прописану дужину трасе, као ни на крајњем стубу; и да није могуће проширење пожара из таванског простора, с обзиром на природни начин ширења пожара „према горе“, а да је до проширења пожара у тавански простор дошло након деструкције спуштених плафона (стропова), до чега је дошло усљед високе температуре.

Готово подударан налазу овог вјештака у погледу узрока и мјеста избијања пожара је и налаз вјештака исте струке Р.Ч. (који су судови цијенили као исправу), што су оба вјештака детаљно и аргументовано у својим налазима образложила, а вјештак Ђ.З. је у исказу приликом саслушања, то потврдио. И према налазу вјештака З.Ш. (на који тужени указује у ревизији), пренапон је посљедица прегоријевања нултог проводника на отцјепном стубу (који је у власништву туженог), када долази до затварања струјног круга између два и више потрошача прикључених на различите фазе, иза мјеста прекида нултог вода.

С друге стране тужитељи су доказали: да је рјешењем надлежног органа Општине Дервента од 10.5.2005. године, одобрена употреба наведеног пословног објекта – стаје за узгој пилића изграђеног на к.ч. беој 538 к.о. М.; да је тужитељ обезбиједио електроенергетску сагласност за предметни пословни објекат, те доказ (испитне протоколе) о исправности електроинсталација; да је тужитељ обезбиједио сагласност ЦЈБ Добој од 6.5.2010. године, на мјере и нормативе заштите од пожара за изградњу

дограђеног дијела пословног објекта; и да тужени није доказао пропусте тужитеља, у вези градње и употребе објекта који би евентуално довели до пожара.

Када се предње наведено има у виду, као и чињеница да је Техничко еколошки завод Бања Лука 31.12.2012. године, након прегледа техничке документације и инсталације (визуелно), те мјерења: отпора распростирања уземљивача, отпора петље на уређајима и уређајима електоразвода..., и мјерења нивоа напона, констатовао недостатке и то: да на NN мрежи, није изведено уземљење радне нуле нити уградња пренапонских заштита (катодних одвода) на прописаној дужини трасе као ни на крајњем стубу; и да отпор петље на крају мреже не задовољава прописане вриједности за уграђене осигураче 80А, како би могло доћи до аутоматског искључења напајања струјом у дозвољеном времену код настанка квара усљед земљоспоја или кратког споја и да је у вези са тим недостацима предложио предузимање конкретних мјера, и по оцјени овога суда тужени, на коме је терет доказивања, није доказао да је предметна штета настала усљед другог узрока, а не усљед опасне ствари и опасне дјелатности туженог. У прилог оваквог закључка је и чињеница да трафо станица на коју је извршен прикључак прикључног објекта тужитеља, у вријеме штетног догађаја није имала употребну дозволу, којом би се верификовало да испуњава техничке стандарде и техничке могућности за употребу и то не само за сеоско подручје, чему је првобитно била намијењена, него и за напајање друготужитеља (као новог потрошача), што тужени покушава представити безначајним.

Наиме, из предње наведеног утврђења произлази да се узроци пожара везани за дистрибутивну мрежу и прикључни вод, који су у власништву туженог. Овакав закључак у погледу власништва туженог на наведеној мрежи и воду слиједи из садржаја одредбе члана 37. ЗЕЕ, сагласно којој, дистрибутивни систем чине електроенергетски објекти (постројења и водови) којима се разводи електрична енергија купцима); одредбе члана 39. став 1. истог закона, према којој је, за рад (погон), управљање, одржавање и развој дистрибутивног система, одговоран дистрибутер (какво својство има тужени) и става 2. истог члана, по којем је дистрибутер дужан да омогући пренос електричне енергије кроз своју мрежу, као и дистрибуцију електричне енергије на свом подручју на основу захтјева корисника мреже, што подразумијева да „оперише“ са дистрибутивном мрежом у складу са техничким могућностима мреже. У смислу одредбе члана 40. прва и друга алинеја ЗЕЕ, дистрибутер електричне енергије гарантује поузданост рада дистрибутивне мреже и одржавање параметара квалитета електричне енергије, и да осигурава усклађено дјеловање дистрибутивне мреже са преносном прежом, те прикључним мрежама и постројењима корисника. С тим у вези је одредба члана 4. Општих услова којом је дефинисано, да дистрибутер одговара за рад (погон), управљање, одржавање..., и члана 31. став 1. истих услова, према којем, дистрибутер одговара за пројектовање прикључка према техничким условима из електроенергетске сагласности и техничким стандардима.

Према томе, тужени је (као дистрибутер) одговоран за предметну штету по основу опасне ствари односно опасне дјелатности (члан 173. и 174. ЗОО), због неправилности учињених приликом прикључења објекта друготужитеља на дистрибутивну мрежу, као и због неадекватног одржавање дистрибутивног система, о чему су се изјаснили вјештаци Раде Чавић и Ђуро Змијањац.

Стога се, не могу прихватити основаним ревизиони наводи туженог којима се тврди супротно. Не стоје ни наводи ревизије да су нижестепени судови засновали своје одлуке на налазу вјештака Р.Ч., иако је проведено вјештачење по вјештаку Ђ.З., јер су нижестепене пресуде засноване на налазима ових вјештака и на другим проведеним

доказима, а наводи којим ревидент даје своју оцјену налаза поменутих вјештака, не утичу на законитост побијане пресуде.

Нижестепени судови су висину накнаде штете утврдили на основу налаза поменутих вјештака грађевинске, пољопривредне и финансијске струке, а другостепени суд је, за своје одлуке о томе дао довољне, ваљане и аргументоване разлоге, које као правилне прихвата и овај суд и који се уопштеним ревизионим приговорима, не доводе у сумњу. Ово поготово када се има у виду да је тужени налазима вјештак уопштено приговарао и да није предлагао вјештачење у погледу висине штете, по другим вјештацима.

С обзиром на напријед наведене налазе поменута два вјештака, на садржај записника Техничко еколошког завода Бања Лука и имајући у виду исказ свједока Р.Т. (инспектора који је учествовао у сачињавању Службене забиљешке МУП од 17.12.2012. године сачињене након пожара), који је изјавио – да дозвољава могућност, да је пожар могао настати у командној соби (а у забиљешци је наведено да је до пожара дошло на таванском простору), супротно наводима ревизије, налаз вјештака З.Ш., сам по себи, не утиче на законитост побијане пресуде. У погледу навода ревизије, да се другостепени суд није бавио налазом овог вјештака, овај суд налази, да је наводима, да тужени у жалби не износи ништа битно што би се супротстављало утврђењу првостепеног суда, одговорио на тај жалбени приговор.

Супротно наводима ревизије, пренапон дистрибутивне нисконапонске мреже је у оцјени стручних лица, а не лица која пријављују евентуалне кварове, ни дежурних портира који евидентирају пријављене кварове, па та евиденција не представља доказ у погледу не-постојања пренапона на мрежи.

У погледу ревизионих навода да унутрашње инсталције у објекту друготужитеља, нису имовина ревидента и да свако мјесто у инсталацији предметног објекта које се налази „након“ разводног мјерног ормара, на спољном зиду објекта, представља имовину тужитеља ваља рећи, да стоји чињеница да мјерни уређај у смислу члана 71. ЗЕЕ и члана 69. став 2. Општих услова, представља примопредајно мјесто – мјесто разграничења основних средстава дистрибутера (туженог) и корисника мреже (тужитеља) и мјесто разграничења одговорности за испоручену/преузету електричну енергију између дистрибутера и корисника мреже, као и чињеница да је до пожара дошло у командној соби предметног објекта.

Међутим, када се има у виду напријед наведено, узрок пожара, а тиме и основ одговорности туженог су неправилности на далеководу, као опасној ствари односно опасној дјелатности туженог (о којим је напријед било говора), на дистрибутивној мрежи чији власник је тужени – и то на дијелу те мреже који се простире од мјеста разграничења са мрежом преноса (а мрежу преноса дефинише члан 3. алинеја 6. ЗЕЕ), то јесте - прије („до“) мјерног уређаја, до мјеста прикључка електроенергетских објеката друготужитеља на нисконапонском воду (које објекте дефинише члан 3. алинеја 18. ЗЕЕ и члан 4. Општих услова), који се налазе - иза мјеста прикључења, то јесте последице („од“) мјерног уређаја. Стога, околност да су се последице наведеног пожара, који је узрок штете причињене тужитељима, манифестовале иза мјеста прикључења (које дефинише члан 4. Општих услова), је без значаја за одговорност туженог, јер је он одговоран за узроке штете - који су везани за дистрибутивну мрежу, за чију одговорност је без значаја мјесто гдје су се штетне последице (тог узрока) манифестовале.

Супротно наводима ревизије, узрок штете није кратки спој на бакарном електропроводнику..., усљед нестручног дејства металног вијка, како су аргументовано образложили вјештак вјештаци Ђ.З. и Р.Ч.

Туженом је током поступка омогућено да расправља пред судом и да предлаже доказе, па како на околност узрока пожара није предложио вјештачење по Електрофакултету у Београду све до жалбеног поступка (што значи противно одредби члана 207. став 1. ЗПП), ревизиони наводи у том правцу, нису основани.

Нижестепни судови су правилно оцијенили проведене доказе на начин прописан чланом 8. ЗПП и за своје одлуке су дали довољне разлоге, које као правилне прихвата и овај суд, а другостепени суд је оцијенио наводе жалбе који су од одлучног значаја (у ревизији се, и не каже који то жалбени разлози нису оцијењени), па не стоје ревизиони приговори да су судови починили повреде одредаба парничног поступка из члана 8, 123. и 191. став 4. ЗПП, као ни наводи да је побијана пресуда заснована на погрешној примјени материјалног права.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде, остали наводи ревизије су без значаја за законитост и правилност побијане пресуде.

Из наведених разлога а на основу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), одлучено је као у изреци.

Одбијени су захтјеви тужитеља за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представљају неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић